

PHAN THỊ LAN*

PHẬT GIÁO VỚI VIỆC PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐẠO ĐỨC Ở QUẬN LONG BIÊN HIỆN NAY

Tóm tắt: Phật giáo du nhập vào nước ta từ đầu Công nguyên, ảnh hưởng sâu sắc đến người dân Việt Nam trên nhiều phương diện của đời sống xã hội, đặc biệt là đạo đức, lối sống. Những năm gần đây, được Đảng và Nhà nước tạo điều kiện, đạo đức Phật giáo có cơ hội lan tỏa sâu rộng trong quần chúng nhân dân. Các nhà sư cùng phật tử tích cực tham gia những hoạt động từ thiện xã hội, phòng chống tệ nạn xã hội,... Tuy nhiên, hiện nay, Phật giáo Việt Nam gặp không ít thách thức do tác động của công nghiệp hóa, hiện đại hóa và toàn cầu hóa. Bài viết đề cập đến thuận lợi, khó khăn và xu hướng phát huy giá trị đạo đức Phật giáo ở quận Long Biên, thành phố Hà Nội.

Từ khóa: Đạo đức, Phật giáo, Long Biên, Hà Nội.

1. Đặt vấn đề

Phật giáo du nhập vào nước ta từ đầu Công nguyên, ảnh hưởng sâu sắc đến người dân Việt Nam trên các phương diện chính trị, xã hội, văn hóa, đặc biệt là đạo đức. Đạo đức Phật giáo được bảo lưu như một lối sống, một thói quen suy nghĩ và giao tiếp hòa nhập vào nền văn hóa của dân tộc. Những nguyên tắc, giá trị, chuẩn mực của Phật giáo như tứ ân, ngũ giới, thập thiện, lục hòa... hướng con người loại bỏ điều xấu ác, thực hiện điều thiện lành. Đạo đức Phật giáo không chỉ giúp con người nhận thức, điều chỉnh hành vi, nhân cách, mà còn định hướng hành động của con người để xây dựng xã hội tốt đẹp hơn. Trong điều kiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa và toàn cầu hóa hiện nay, nhiều tư tưởng của Phật giáo vẫn còn nguyên giá trị.

Những năm gần đây, được Đảng và Nhà nước tạo điều kiện, đạo đức Phật giáo có cơ hội thấm sâu, lan tỏa trong quần chúng nhân dân. Các nhà sư cùng phật tử tích cực tham gia vào những hoạt động từ thiện xã hội,

* Phan Thị Lan (Thích Đàm Lan), NCS., Khoa Triết học, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội. Trụ trì chùa Bồ Đề, quận Long Biên, thành phố Hà Nội, Ủy viên Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

phòng chống tệ nạn xã hội, vận động quần chúng tham gia các hoạt động xóa đói giảm nghèo, đền ơn đáp nghĩa... Tuy nhiên, hiện nay, Phật giáo Việt Nam gặp không ít thách thức do tác động của công nghiệp hóa, hiện đại hóa và toàn cầu hóa. Vậy đâu là những thuận lợi, khó khăn và xu hướng phát triển của Phật giáo quận Long Biên, nhất là việc phát huy giá trị đạo đức trong hiện tại và thời gian tới. Bài viết sẽ lý giải cụ thể những vấn đề nêu trên.

2. Những thuận lợi

2.1. Sự đổi mới quan điểm, chính sách về tôn giáo của Đảng và Nhà nước Việt Nam từ 1990 đến nay

Trước đây, có quan điểm cho rằng tôn giáo sẽ biến mất cùng với sự phát triển khoa học kỹ thuật trong xã hội hiện đại. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy, tôn giáo như một thực thể xã hội phổ biến ở tất cả các quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới, kể cả các nước có trình độ phát triển cao. Vì vậy, quan điểm mới hiện nay của Đảng, Nhà nước và các nhà nghiên cứu ít tập trung vào vấn đề tôn giáo còn tồn tại hay sẽ biến mất, mà chú trọng đến vai trò, ảnh hưởng của tôn giáo đối với sự phát triển của xã hội, phát huy giá trị tôn giáo cho sự phát triển của xã hội.

Mỗi tôn giáo trong quá trình tồn tại và phát triển đều có những vai trò, chức năng nhất định về văn hóa, xã hội, kinh tế, môi trường, chính trị. Vì vậy, không nên nhìn nhận tôn giáo một cách phiến diện, mà tập trung xem xét vai trò và chức năng của tôn giáo đối với xã hội hiện tại, tức là những yếu tố hữu ích của tôn giáo.

Sự đổi mới nhận thức về tôn giáo trên đây của Đảng là cơ sở đề ra những quan điểm, chính sách đối với công tác tôn giáo trong giai đoạn mới. Nghị quyết 24 - NQ/TW ngày 16 tháng 10 năm 1990 của Bộ Chính trị và Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII của Đảng (1991) mở ra một hướng đúng đắn về chính sách tự do tôn giáo. Trong đó, Đảng khẳng định: vai trò của tôn giáo đối với việc thỏa mãn nhu cầu tinh thần của một bộ phận nhân dân, sẽ tồn tại cùng dân tộc trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội; đạo đức tôn giáo có nhiều điều phù hợp với công cuộc xây dựng xã hội mới cần phát huy.

Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 7 (Khóa IX) khẳng định, đạo đức tôn giáo, trong đó đạo đức Phật giáo là một bộ phận, vẫn còn có ý nghĩa với xã hội ta. Vì vậy, để xây dựng một nền đạo đức tốt đẹp, thì không thể không phát huy một số yếu tố của đạo đức Phật giáo.

Từ quan điểm nêu trên, Đảng ta đưa ra những chính sách về tôn giáo, nội dung khái quát như sau:

Thứ nhất, tôn trọng và đảm bảo quyền tự do tín ngưỡng của người dân, quyền sinh hoạt tôn giáo bình thường theo đúng pháp luật. Các tôn giáo hoạt động trong khuôn khổ pháp luật và bình đẳng trước pháp luật. Nghiêm cấm mọi phân biệt đối xử vì lý do tín ngưỡng, tôn giáo.

Thứ hai, nơi thờ tự của các tín ngưỡng, tôn giáo được pháp luật bảo hộ. Không ai được xâm phạm tự do tín ngưỡng, tôn giáo hoặc lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để làm trái pháp luật.

Thứ ba, thực hiện nhất quán chính sách đại đoàn kết toàn dân; đoàn kết đồng bào theo các tôn giáo; đoàn kết giữa đồng bào theo và không theo tôn giáo.

Thứ tư, mọi tín đồ các tôn giáo được pháp luật thừa nhận bình đẳng về quyền lợi và nghĩa vụ. Mọi công dân không phân biệt tôn giáo, tín ngưỡng đều có quyền và nghĩa vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thứ năm, mọi tín đồ đều có quyền tự do hành đạo tại gia đình và cơ sở thờ tự hợp pháp. Các tổ chức tôn giáo được Nhà nước thừa nhận được hoạt động theo pháp luật và được pháp luật bảo hộ. Những hoạt động tôn giáo như mở trường đào tạo chức sắc, nhà tu hành, xuất bản kinh sách... được phép khi tuân thủ đúng quy định của pháp luật. Những hoạt động tôn giáo vì lợi ích của chính đáng và hợp pháp của tín đồ được bảo đảm. Những hoạt động tôn giáo vì lợi ích của Tổ quốc và nhân dân được khuyến khích. Ngược lại, mọi hoạt động tôn giáo vi phạm pháp luật sẽ bị nghiêm trị¹.

Những quan điểm, chính sách nêu trên của Đảng và Nhà nước đã mở ra con đường đúng đắn, một hướng đi mới cho các tôn giáo nói chung, Phật giáo nói riêng hành đạo theo đường hướng phụng sự Tổ quốc, đoàn kết một lòng cùng toàn dân đẩy mạnh hơn nữa công cuộc xây dựng đất nước giàu đẹp.

2.2. Thực hiện, triển khai quan điểm, chính sách về tôn giáo của Đảng và Nhà nước của Ủy ban nhân dân quận Long Biên

Hơn 10 năm qua kể từ ngày thành lập (2003), Ủy ban nhân dân (UBND) quận Long Biên đã kiện toàn các ban ngành, đoàn thể. Trong đó, Ban Dân vận, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc, Phòng Nội vụ huyện đều có nhiệm vụ giúp UBND chỉ đạo, hướng dẫn, kiểm tra và tổ chức thực hiện

đường lối và chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước về tôn giáo và công tác tôn giáo trên địa bàn. Bên cạnh đó, lãnh đạo quận cũng tăng cường cán bộ phụ trách công tác tôn giáo. Đặc biệt, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể trong hệ thống chính trị ở cấp phường chú trọng chăm lo lợi ích thiết thân và hợp pháp cho đồng bào có đạo nói chung, chức sắc và tín đồ Phật giáo nói riêng. Ủy ban Mặt trận Tổ quốc quận đã phối hợp với UBND các phường tuyên truyền trong nhân dân, chức sắc và tín đồ các văn bản pháp luật về tôn giáo như *Nghị định số 26 Về các hoạt động tôn giáo* (1999), *Pháp lệnh tín ngưỡng, tôn giáo* (2004), *Nghị định 22 Hướng dẫn thi hành một số điều của Pháp lệnh tín ngưỡng, tôn giáo* (2005), *Nghị định 92 Quy định chi tiết và biện pháp thi hành Pháp lệnh tín ngưỡng, tôn giáo* (2012), v.v... Lãnh đạo quận còn thường xuyên vận động chức sắc và tín đồ Phật giáo sống “tốt đời, đẹp đạo”, hưởng ứng các nhiệm vụ chính trị của địa phương.

Ngoài ra, chính quyền địa phương còn tạo điều kiện cho các tôn giáo, trong đó có Phật giáo, hoạt động bình thường theo đúng chính sách và pháp luật của Nhà nước; bảo vệ quyền tự do tín ngưỡng của người dân, đồng thời thực hiện tốt sự bảo hộ của Nhà nước về các hoạt động tôn giáo hợp pháp. Trên cơ sở đó, chức sắc và tín đồ Phật giáo trong suốt thời gian qua luôn đồng hành cùng dân tộc, tích cực tham gia vào công cuộc đổi mới, xây dựng quê hương đất nước ngày càng giàu đẹp. Kết quả đáng kể của Phật giáo quận Long Biên đạt được trong các phong trào phát triển kinh tế - xã hội thời gian gần đây góp phần củng cố vững chắc khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Từ đó, đạo đức Phật giáo được lan tỏa sâu rộng ra toàn xã hội.

Việc thực hiện quan điểm, chính sách về tôn giáo của Đảng và Nhà nước cũng tạo ra bầu không khí dân chủ, cởi mở trong hoạt động tôn giáo ở quận Long Biên. Trên địa bàn quận chưa xảy ra những hiện tượng vi phạm pháp luật trong hoạt động tôn giáo. Các di sản văn hóa được bảo tồn bao gồm các di tích lịch sử văn hóa, các lễ hội truyền thống. Sau 10 năm thành lập, quận Long Biên có 48/84 di tích được xếp hạng, tu bổ 59 di tích lịch sử văn hóa với kinh phí gần 400 tỉ đồng².

Việc triển khai quan điểm, chính sách về tôn giáo của chính quyền quận Long Biên là một trong những nhân tố quyết định nhằm phát huy yếu tố tích cực của đạo đức Phật giáo góp phần vào công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, lan tỏa “hương thơm” đến với từng người dân, từng gia đình, từng dòng họ và tổ dân phố.

2.3. Thực hiện, triển khai quan điểm, chính sách về tôn giáo của Đảng, Nhà nước ở Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên

Long Biên là quận cửa ngõ phía Bắc của thủ đô Hà Nội, với nhiều di tích lịch sử văn hóa truyền thống có giá trị lâu đời. Thời gian qua, với sự giúp đỡ của đảng bộ, chính quyền và nhân dân địa phương, Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên đã phát huy có chọn lọc thành quả đã đạt được trong nhiều năm qua, tích cực thực hiện Hiến chương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, giới luật Phật giáo cũng như quan điểm và đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, chương trình hoạt động của Ban Trị sự Thành hội Phật giáo Hà Nội.

Thực hiện đường hướng của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên tích cực triển khai các kế hoạch và phương pháp tu tập cho Phật tử trên địa bàn theo từng đối tượng; mở các khóa tu ngắn hạn cho thanh thiếu niên Phật tử, thành lập các đạo tràng tu tập dành cho người lớn tuổi và các thanh niên. Bên cạnh đó, những lớp học hàm thụ, những lớp giáo lý cơ bản, những khóa tu ngắn hạn ngày càng thu hút nhiều thanh thiếu niên và người lớn tuổi tham gia. Để khuyến khích người học, Ban Trị sự Phật giáo quận mở các kỳ thi giáo lý, nội dung lồng ghép các bài học về thuyết Nhân quả, lối sống của Phật tử, hướng con người đến những giá trị Chân - Thiện - Mỹ. Ngoài ra, đội ngũ chức sắc của Phật giáo quận luôn giữ vai trò quan trọng trong việc hành đạo, quản đạo và truyền đạo; giữ vững mối quan hệ tốt đẹp với chính quyền địa phương.

Bên cạnh những thuận lợi như đã trình bày ở trên, sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế nước ta trong gần 30 năm qua là tiền đề nâng cao mức sống cho người dân. Đây là điều kiện tốt để người dân quận Long Biên cùng với các chức sắc, nhà tu hành Phật giáo huy động kinh phí xây dựng lại các ngôi chùa đổ nát từ thời bao cấp, khôi phục những sinh hoạt tôn giáo đã mất. Phần lớn các ngôi chùa trên địa bàn quận Long Biên được trùng tu, tôn tạo và tân tạo trong giai đoạn này. Nhiều ngôi chùa được quy hoạch khang trang, rộng rãi; phòng ốc thoáng mát, yên tĩnh, là nơi sinh hoạt, tu tập của các đạo tràng. Đây là cơ sở hạ tầng thuận lợi để Phật giáo có điều kiện phát triển nhiều đến người dân.

3. Những thách thức

3.1. Hiện tượng đô thị hoá, sự phát triển nóng của nền kinh tế thị trường

Trong những năm qua, ở địa bàn quận Long Biên, quá trình mở rộng nội đô bên cạnh những mặt tích cực, còn có những mặt tiêu cực như: phá

vỡ kết cấu cộng đồng nông thôn, phá vỡ đời sống văn hoá và tâm lý xóm làng - nơi những chuẩn mực được hình thành từ hàng nghìn năm nay. Những chuẩn mực đạo đức truyền thống bị phá vỡ, những chuẩn mực đạo đức hiện đại chưa hình thành đã gây khủng hoảng về mặt tâm lý cho con người, nhất là nông dân, những người chưa thích ứng được với cuộc sống thị thành. Đối với tầng lớp thị dân, những sức ép về công việc, những bức xúc, dồn nén và căng thẳng của cuộc sống trong nền kinh tế thị trường khiến cho họ mất niềm tin vào bản thân và cộng đồng, tìm sự thanh thản, chỗ che nơi cửa Phật như một nhu cầu tất yếu.

3.2. Sự suy giảm đạo đức trong một số tầng ni, phật tử

Mặt trái của đô thị hóa cũng gây khó khăn đến hoạt động của Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên. Tinh thần tùy thế, tùy thuận và thích nghi của Phật giáo buộc các tầng ni phải hòa nhập vào đời sống xã hội trong hoàn cảnh nền kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế. Do đó, những mặt trái của kinh tế - xã hội đang tác động xấu đến một số ít tầng ni trẻ. Một vài nhà tu hành trẻ có lối sống thiên về thực dụng, nảy sinh tiêu cực trong tu hành, có sự xuống cấp về đạo đức. Bên cạnh đó, một bộ phận phật tử tìm đến các chùa trên địa bàn quận Long Biên để cúng bái, cầu khấn nhiều hơn là tự tu tập để chuyển nghiệp. Một số tụ điểm xin xăm, bói quẻ vẫn tồn tại lén lút gần các chùa.

3.3. Sự suy giảm đạo đức ở một bộ phận người dân do phân hóa xã hội

Trong những ngày đầu thành lập, lãnh đạo quận Long Biên phải đối mặt với nhiều vấn đề như chưa có quy hoạch tổng thể và chi tiết, thiếu thốn về hạ tầng đô thị, trình độ dân trí thấp, năng lực của đội ngũ cán bộ lãnh đạo và quản lý còn yếu. Nhờ sự cố gắng nỗ lực, đến nay quận Long Biên đạt được nhiều thành tựu: thực hiện tốt công tác quy hoạch, tạo dáng vẻ của một đô thị văn minh hiện đại, kinh tế tăng trưởng nhanh, đời sống của người dân không ngừng được nâng cao.

Tuy nhiên, quá trình đô thị hóa của quận Long Biên thời gian qua cũng nảy sinh một số bất cập. Đó là sự phân hóa xã hội. Một bộ phận người dân bị đẩy ra bên lề của sự phát triển, trở nên nghèo đói. Sau khi mất đất nông nghiệp, nhiều nông dân không thích ứng được với môi trường mới. Tệ nạn xã hội trên địa bàn xuất hiện nhiều hơn trước. Một số thanh niên thường sa đà trong các quán games, bàn nhậu. Không ít người già trở nên cô đơn hơn khi con cái bận bịu mưu sinh. Nhiều trẻ em thiếu

sự giáo dục của gia đình. Nhiều gia đình mãi mê làm ăn không còn thời gian trông nom con cái học hành, phó mặc cho nhà trường và xã hội. Không ít bậc cha mẹ suy nghĩ đơn giản rằng, cung cấp đầy đủ vật chất, tiền bạc, tiện nghi cho con cái là hoàn thành bổn phận của mình, không để ý đến tâm tư, nguyện vọng, kết quả học tập của con trẻ. Một số gia đình giàu có do quyền chức, tham nhũng, hay nhận được tiền đền bù từ đất đai có thói quen tiêu tiền như nước, coi nhẹ giá trị lao động, khiến cho con cái chỉ thích hưởng thụ, dẫn đến nghiện ngập, bỏ học, lang thang với bạn xấu. Mâu thuẫn giữa những thành viên trong một số gia đình và dòng họ có chiều hướng gia tăng do phân chia lợi ích không đều.

4. Dự báo xu hướng của Phật giáo quận Long Biên

4.1. Đạo đức Phật giáo sẽ thấm thấu sâu rộng hơn vào trong đời sống người dân

Thời gian tới, giá trị tốt đẹp của đạo đức Phật giáo sẽ ngày càng thấm thấu sâu rộng hơn vào đời sống của người dân Hà Nội, đặc biệt là các phật tử. Nếu như thời kỳ sau Đổi mới không lâu, hiện tượng người dân đi lễ chùa đông đảo như một thói quen, một nét đẹp trong phong tục tập quán, thì hiện nay, họ đến chùa không chỉ để lễ Phật, mà còn để tu tập, học giáo lý. Nhiều ngôi chùa ở quận Long Biên thành lập các đạo tràng. Hoạt động chính của các đạo tràng là thuyết giảng giáo lý, giáo luật Phật giáo thông qua vai trò của các nhà sư trụ trì; làm công tác từ thiện xã hội như nấu cháo cho bệnh nhân nghèo tại các bệnh viện, nuôi dưỡng và chữa bệnh cho người nghèo, người nghiện hút, bệnh nhân AIDS. Thành viên của các đạo tràng chú trọng tu tập theo giáo pháp nhà Phật.

Bên cạnh đó, các nhà sư còn là những “bác sĩ” chữa tâm bệnh tinh thần cho những người có cuộc sống bất trắc, kinh doanh thua lỗ, ốm đau bệnh tật lâu ngày... Họ đưa đạo đức Phật giáo để giảng giải, khuyên nhủ, giúp đỡ cho các thành phần nêu trên. Phần lớn trong số những người kể trên đã vượt qua những khó khăn, khủng hoảng, trở thành người có ích cho xã hội.

Ngoài ra, thông qua việc thực hành nghi lễ cho người dân (cầu an đầu năm, nghi lễ cưới xin/ Lễ hằng thuận, nghi lễ cầu siêu,...), đạo đức Phật giáo có điều kiện thấm thấu sâu rộng hơn vào đời sống của người dân. Việc thực hành các nghi lễ chỉ là phương tiện để Phật giáo, thông qua hoạt động cụ thể của các nhà tu hành, chuyển tải những giá trị đạo đức tốt đẹp của Phật giáo đến với người dân. Trên thực tế, nhiều gia đình có mâu

thuần nội bộ, sau khi được các nhà sư khuyên giải, các thành viên hiểu rõ về giáo lý Phật giáo, trở nên thương yêu nhau hơn. Khi người thân qua đời, họ không chú ý đến bề nổi nữa mà đi sâu thực hành giáo lý Phật giáo. Trong tang lễ, họ không làm mâm cao cỗ đầy hay khóc lóc thảm thiết, mà họ giữ hòa khí, tránh mâu thuẫn... Sự thay đổi về nhận thức và hành vi của thành viên trong nhiều gia đình là minh chứng cho sự hiểu biết về đạo đức Phật giáo của người dân được nâng cao.

Như vậy, thông qua hoạt động của đạo tràng nhiều chùa, tiếp thu những tư vấn của các nhà sư khi gặp khó khăn, đa phần người dân Hà Nội nói chung và quận Long Biên nói riêng nâng cao sự hiểu biết về giáo lý Phật giáo. Các giá trị đạo đức Phật giáo như tứ vô lượng tâm, ngũ giới, tứ ân, thập thiện, lục hòa, lục độ... không chỉ được người dân tiếp thu, mà còn biến thành hành động. Qua đó, một sự thay đổi trong nhận thức của nhiều Phật tử và người dân đã diễn ra. Đó là đến chùa không phải để cầu xin Phật, Thánh, mà để tu tập, thực hành điều tốt để sau khi qua đời được vào cảnh giới an lành, tu nhân tích đức cho bản thân và con cháu. Nhiều người trước đây mắc sai lầm, nay hoàn lương, đóng góp nhiều hữu ích cho xã hội. Đóng góp tích cực đối với xã hội của các Phật tử nêu trên là minh chứng cho sự đúng đắn trong đổi mới quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước đối với tôn giáo nói chung, Phật giáo nói riêng. Đây cũng là cơ sở pháp lý, tạo điều kiện cho Phật giáo chung tay góp sức cùng cộng đồng xây dựng địa phương vững mạnh. Qua đó, đạo đức Phật giáo có điều kiện thâm thấu sâu rộng hơn vào tư tưởng người dân và biến thành những hành động tốt đẹp đối với xã hội.

Mức độ hoạt động và số lượng tín đồ của các tổ chức tôn giáo phản ánh phạm vi ảnh hưởng của tổ chức tôn giáo đó trong đời sống xã hội. Theo số liệu thống kê của Giáo hội Phật giáo Việt Nam năm 2012, Phật giáo Việt Nam có 1003 đơn vị Gia đình Phật tử, 907 đạo tràng Bát Quan Trai, 81 đạo tràng tu Thiền, 487 đạo tràng Pháp Hoa, 91 đạo tràng Đại Bi, Dược Sư và Niệm Phật.

Hiện nay, tất cả các chùa tại quận Long Biên đều thành lập đạo tràng. Chẳng hạn, chùa Bồ Đề có hai đạo tràng là Hội Pháp môn Tịnh Độ và Hội Pháp môn tu Thiền. Việc đạo tràng sinh hoạt tại chùa một mặt đáp ứng được nhu cầu tâm linh của người dân, mặt khác, thông qua đó, giáo lý và giáo luật của nhà Phật được phổ biến rộng rãi trước hết trong các thành viên. Dưới ảnh hưởng của đạo đức Phật giáo, các Phật tử sinh hoạt trong đạo tràng sống gương mẫu, thực hành đạo, hiểu sâu về giáo lý và

giáo luật nhà Phật. Trên cơ sở đó, đạo đức Phật giáo sẽ lan tỏa, tới khắp các thành viên trong gia đình và khu dân cư. Nhiều việc tốt của họ được nhân rộng ra các thành viên trong gia đình và cộng đồng. Ngoài ra, sự lan tỏa đạo đức Phật giáo cũng ngày càng tăng do vai trò quan trọng của ngôi chùa và nhà sư trong đời sống tâm linh của người dân các phường ở quận Long Biên, vốn là các làng đô thị hóa. Hầu hết công việc, các nghi lễ của các gia đình từ động thổ, giải hạn, cầu an, mở cửa hàng, làm nhà, cưới xin, tang ma... đều do các nhà sư thực hiện. Đồng thời, ngôi chùa cũng là nơi tổ chức các nghi lễ Phật giáo, thu hút đông đảo người dân tham dự. Trên cơ sở đó, những phong tục, nghi lễ cốt yếu của Phật giáo như: cầu "quốc thái dân an" vào rằm tháng Giêng, cầu siêu vào rằm tháng Bảy, tắm và rước Phật vào dịp Phật đản, hoa đăng vào dịp Phật thành đạo được khôi phục. Đây là cơ hội để các chùa thu hút người dân đến với cửa Phật, đến với giáo lý và giáo luật của Phật giáo, mà đạo đức Phật giáo là một nhân tố chủ đạo. Thông qua các đạo tràng, các buổi giảng pháp, pháp thoại, khóa tu tập, các hoạt động giáo dục khác như chia sẻ, giao lưu... giúp Phật tử và nhân dân tu học Phật pháp, thấy rõ các giá trị đạo đức Phật giáo, rèn luyện nhân cách và văn hóa ứng xử. Số lượng Phật tử và nhân dân tham dự những buổi thuyết giảng, thực hành nghi lễ tại các chùa ở quận Long Biên có thể lên tới hàng nghìn người. Chính từ ảnh hưởng của nhà chùa, văn hóa "đi chùa" lâu đời của người dân nay được phục hồi. Những giây phút lên chùa lễ Phật đem lại cho con người sự thanh thản, hướng con người tới cái chân, cái thiện và cái mỹ của cuộc sống. Cũng từ đây, đạo đức Phật giáo đã thấm thấu sâu rộng vào Phật tử, sau đó lại lan tỏa ra các thành viên khác trong cộng đồng. Con người, khi tâm hồn tiếp xúc với những điều thiện, sẽ có khát khao hướng thiện, tránh xa những cám dỗ đời thường mà nhiều khi, luật pháp chưa chế ngự được. Chỉ có sự hài hòa giữa trí tuệ, tâm hồn, đạo đức, tình cảm, con người mới hoàn thiện mình một cách đầy đủ nhất, từ đó những điều xấu ác sẽ bị đẩy lùi, xã hội ngày càng tốt đẹp hơn.

4.2. Phật giáo quận Long Biên tiếp tục chung tay với cộng đồng dân tộc, thực hiện phương châm hành đạo "Đạo pháp - Dân tộc - Chủ nghĩa xã hội"

Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên đã kế thừa và phát huy có tính chọn lọc thành quả của nhiều năm qua, tích cực thực hiện Hiến chương Giáo hội Phật giáo Việt Nam và giới luật Phật giáo cũng như quan điểm và đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật Nhà nước, chương trình

hoạt động của Ban Trị sự Thành hội Phật giáo Hà Nội. Hiện tại, trên địa bàn quận có 34 ngôi chùa, với tổng số là 96 tăng ni. Với sự đoàn kết hòa hợp của tăng ni, Phật tử các chùa trên địa bàn, hoạt động Phật sự của Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên có nhiều chuyển biến tích cực, tạo được những thành quả tốt đẹp góp phần cùng cộng đồng xã hội xây dựng Thủ đô ngày một văn minh, giàu đẹp; xây dựng ngôi nhà chung Phật giáo Việt Nam theo phương châm hành đạo “Đạo pháp - Dân tộc - Chủ nghĩa xã hội”.

Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên tiếp tục quan tâm, giúp đỡ đồng bào nghèo, ủng hộ đồng bào bị thiên tai lũ lụt, chăm sóc sức khỏe cho người dân, phát triển quỹ đền ơn đáp nghĩa, quỹ ủng hộ học sinh nghèo hàng trăm triệu đồng/năm. Ban Trị sự Phật giáo quận còn quan tâm đến đồng bào dân tộc thiểu số ở vùng sâu vùng xa. Chẳng hạn, ni giới quận Long Biên đã ủng hộ hơn 80 triệu đồng để xây dựng trường cho học sinh nghèo tỉnh Lai Châu.

Nhằm góp phần phát triển đất nước, một số tăng ni, Phật tử trong Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên đã tham gia Hội đồng nhân dân các cấp, đóng góp một phần công sức đem lại ấm no hạnh phúc cho nhân quần, giúp cho dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. Trên cơ sở đó, văn hóa đạo đức của Phật giáo tiếp tục được nhân rộng ra khắp địa bàn quận trong thời gian tới.

4.3. Đẩy mạnh sự kết hợp chặt chẽ giữa Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên với chính quyền địa phương nhằm đưa đạo đức Phật giáo vào đời sống của người dân trên địa bàn

Thời gian qua, khi xây dựng phương hướng hoạt động Phật sự, Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên đều kết hợp, lồng ghép hài hòa các mặt sinh hoạt tôn giáo với các phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động do Mặt trận Tổ quốc phát động như cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”, công cuộc vận động gây quỹ vì người nghèo, xây nhà tình thương.... Trong những năm tới, Ban Trị sự Phật giáo Quận tiếp tục phát huy, kết hợp chặt chẽ các hoạt động tôn giáo với các phong trào do chính quyền địa phương phát động và tổ chức.

Bên cạnh đó, Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên tiếp tục có sự phối hợp với các tổ chức đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, nhất là đội ngũ làm công tác tôn giáo để cùng nhau giải quyết những vấn đề nảy sinh và

xây dựng tốt mối quan hệ giữa đơn vị hành chính của Giáo hội Phật giáo Việt Nam cấp cơ sở với chính quyền địa phương cơ sở (phường, xã). Nhiều chùa trên địa bàn đã mở rộng cánh cửa, cứu giúp người nghèo khổ, người già không nơi nương tựa.

5. Kết luận

Thành quả đáng kể của Ban Trị sự Phật giáo quận Long Biên đạt được trong thời gian qua là sự chung tay góp sức, đoàn kết đồng lòng của tăng ni, Phật tử trên địa bàn; sự giúp đỡ, ủng hộ chính quyền các cấp. Thành quả này góp phần không nhỏ vào việc ổn định xã hội, khẳng định niềm tin của Phật giáo Việt Nam vào chế độ xã hội chủ nghĩa. Sự kết hợp giữa “Đạo” và “Đời” nói trên cũng là cơ sở để những mặt tích cực của đạo đức Phật giáo lan tỏa sâu rộng trong từng người dân và toàn xã hội./.

CHÚ THÍCH:

- 1 Nghị định số 26/1999/NĐ – CP, Về chính sách tôn giáo của Đảng.
- 2 Số liệu trong: Quận ủy Long Biên (2014), *Báo cáo khái quát kết quả 10 năm xây dựng và phát triển quận Long Biên*, ngày 09/10/2014: 2.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng bộ Thành phố Hà Nội, Ban Chấp hành Đảng bộ quận Long Biên (2013), *Lịch sử Đảng bộ quận Long Biên (2003 - 2013)*, Nxb. Chính trị - Hành chính, Hà Nội.
2. Đảng bộ quận Long Biên, Ban Chấp hành Đảng bộ phường Bồ Đề (2014), *Lịch sử cách mạng của Đảng bộ và nhân dân phường Bồ Đề (1930 - 2010)*, Tài liệu lưu hành nội bộ.
3. Đảng bộ quận Long Biên, Ban Chấp hành Đảng bộ phường Ngọc Thụy (2014), *Lịch sử cách mạng của Đảng bộ và nhân dân phường Ngọc Thụy (1930 - 2010)*, Nxb. Chính trị - Hành Chính.
4. Lê Quý Đức, Hoàng Chí Bảo (2007), *Văn hóa đạo đức ở nước ta hiện nay - Vấn đề và giải pháp*, Nxb. Văn hóa - Thông tin và Viện Văn hóa, Hà Nội.
5. Thích Mãn Giác (1981), *Đại cương đạo đức học Phật giáo*, Trung tâm Văn hóa Phật giáo Việt Nam.
6. Thích Gia Quang (2001), “Vài nét về đạo Phật với nền giáo dục đạo đức xã hội”, *Nghiên cứu Phật học*, số 5.
7. Thích Tâm Quang (1994), *Đạo Phật và đời sống hiện đại*, Nxb. Thành phố Hồ Chí Minh.
8. Trí Quảng dịch (1998), *Kinh Bồ tát giới*, Nxb. Thành phố Hồ Chí Minh.
9. Trí Quảng dịch (2005), *Kinh Vu lan báo ân*, Nxb. Tôn giáo, Hà Nội.
10. Huỳnh Khái Vinh (2001), *Những vấn đề văn hóa Việt Nam đương đại*, Nxb. Văn hóa - Thông tin, Hà Nội.

11. Huỳnh Khải Vinh chủ biên (2001), *Một số vấn đề về lối sống, đạo đức, chuẩn giá trị xã hội*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
12. Hoàng Vinh (2005), "Về khái niệm văn hóa, đạo đức và văn hóa đạo đức", *Thông tin Văn hóa và Phát triển*, tháng 2.
13. Nguyễn Hữu Vui (1994), "Tôn giáo và đạo đức", in trong *Những vấn đề tôn giáo hiện nay*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội.

Abstract

BUDDHISM TOWARDS PROMOTING THE ETHICAL VALUES IN LONG BIÊN DISTRICT, HA NOI CITY AT PRESENT

Buddhism was introduced into Vietnam from the beginning of the Christian Era. It deeply affected to Vietnamese in many domains of social life, such as ethics and lifestyle. In recent years, thanks to the facilitation of the Communist Party of Vietnam and the State, the Buddhist ethics have had a chance to spread in the mass. Buddhist monks and Buddhists have actively participated in social charity activities, preventing social vices,... However, Vietnam Buddhism is currently facing many challenges of industrialization, modernization and globalization. This article mentions the advantages, the disadvantages and the tendency to promote Buddhist values in Long Biên District, Hà Nội City.

Keywords: Buddhism, ethics, Long Biên, Hà Nội.